

Spis treści:

- Pierwsze Europejskie Sympozjum Ogrodnicze w Wiedniu
- Władze Wydziałów Ogrodniczych w kadencji 2008-2012
- Awanse i wyróżnienia
- V Konkurs na Najlepszą Pracę Magisterską
- Nowo przyjęci członkowie
- Odeszli od nas
- Informacje o działalności oddziałów
- Sprawozdania z konferencji, targów, seminariów i spotkań
- Czas roślin wrzosowatych
- Informacje
- Planowane konferencje

Szanowni Państwo

Z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia życzymy Państwu wspaniałej rodzinnej atmosfery, zdrowia, dużo radości i pozytywnych emocji oraz wiary w to, że w Nowym 2009 Roku spełnią się wszystkie zawodowe i osobiste marzenia.

Zarząd Główny PTNO i Redakcja

Pierwsze Europejskie Sympozjum Ogrodnicze w Wiedniu

W dniach 17-20 lutego 2008 roku odbyło się w Wiedniu Pierwsze Europejskie Sympozjum Ogrodnicze - First Symposium on Horticulture in Europe. Wśród organizacji patronujących temu przedsięwzięciu było Polskie Towarzystwo Nauk Ogrodniczych.

W Sympozjum wzięli udział przedstawiciele 30 krajów głównie z Europy, ale również naukowcy spoza Europy: Chin, Kanady, Izraela, Iranu, Japonii, Tunezji, Kolumbii, Etiopii i Egiptu. Polskę reprezentowali pracownicy następujących jednostek: Katedra Nawożenia Roślin Ogrodniczych Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Katedra Ogrodnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Katedra Warzywnictwa Akademii Podlaskiej z Siedlec, Katedra Genetyki, Hodowli i Nasiennictwa Uniwersytet Rolniczego w Krakowie oraz Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach.

Sympozjum rozpoczęło się od uroczystego spotkania uczestników w pięknych wnętrzach Ratusza Wiedeńskiego podczas uroczystej kolacji, a w ceremonii otwarcia uczestniczyli:

Josef Pröl - Minister Rolnictwa, Leśnictwa, Środowiska i Zarządzania Wodą Republiki Austrii, Prof. Georg Winckler - Rektor Uniwersytetu Wiedeńskiego, Prof. Paolo Inglese - Przewodniczący Sympozjum i Prof. Robert J. Bogers - Członek Komisji Międzynarodowego Towarzystwa Ogrodniczego (ISHS).

Tematyka naukowego spotkania została ujęta w siedmiu plenarnych sesjach związanych z europejskim ogrodnictwem. Podczas Sympozjum wygłoszono 48 referatów i zaprezentowano 400 posterów. Główne tematy przedstawione na Sympozjum dotyczyły następujących zagadnień:

1. Zawartości w owocach i warzywach składników, dzięki którym rośliny ogrodnicze pełnią rolę żywności funkcjonalnej;
2. Naukowych i społecznych aspektów stosowania biotechnologii molekularnej w ogrodnictwie;
3. Wpływu zmian środowiska oraz klimatu Europy na produkcję ogrodniczą;

4. Warunków i perspektyw integrowanej produkcji ogrodniczej w Europie;

5. Zarządzania jakością produktów ogrodniczych w łańcuchu żywnościowym od producenta do konsumenta;

6. Poznania i wykorzystania lokalnych źródeł genów w rozwoju bioróżnorodności.

Poszczególne sesje tematyczne składały się z dodatkowych warsztatów, między innymi poświęconych edukacji ogrodniczej i związku między nauką, a technologią i przemysłem.

W ramach podsumowania stwierdzono, że było to owocne spotkanie służące wymianie doświadczeń i zacieśnianiu współpracy międzynarodowej oraz podjęto decyzję o organizacji kolejnego Sympozjum w roku 2012 w Angers w środkowej Francji.

Dr inż. Ewelina Gudarowska

Dr inż. Piotr Chohura

Władze Wydziałów Ogrodniczych w kadencji 2008-2012

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

Dziekan

prof. dr hab. Marek Grabowski

Prodziekan ds. Organizacji i Rozwoju

prof. dr hab. Stanisław Mazur

Prodziekan ds. Studenckich i Dydaktyki

dr hab. Edward Kunicki

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

Dziekan

prof. dr hab. Andrzej Borowy

Prodziekani:

ds. Studenckich i Dydaktyki studiów stacjonarnych

dr hab. Zenia Michałojć, prof. nadzw.

ds. Studenckich i Dydaktyki studiów niestacjonarnych i doktoranckich

prof. dr hab. Halina Buczkowska

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Dziekan

dr hab. Piotr Urbański, prof. nadzw.

Prodziekani:

ds. Nauki

prof. dr hab. Barbara Politycka

ds. Studiów

dr hab. Stanisława Szczepaniak

dr Hanna Dorna

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Dziekan

dr hab. Marek S. Szyn del, prof. nadzw. SGGW

Prodziekan ds. Nauki

prof. dr hab. Ewa Jadczuk- Tobjasz

Prodziekan ds. Dydaktyki - Kierunek Ogrodnictwo

dr hab. Wojciech Burza, prof. nadzw. SGGW

Prodziekan ds. Dydaktyki - Kierunek Architektura Krajobrazu

dr hab. Barbara Z. Szulczewska, prof. nadzw. SGGW

Akademia Rolnicza w Szczecinie

Dziekan Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa

prof. dr hab. Aleksander Brzóstowicz

Prodziekan ds. Kształcenia na Kierunkach Ogrodnictwo i Architektura Krajobrazu

dr hab. Dorota Jadczak, prof. nadzw.

Prodziekan ds. Kształcenia na Kierunku Ochrona Środowiska

dr hab. Edward Meller

Prodziekan ds. Kształcenia na Kierunku Technika Rolnicza i Leśna

dr inż. Wanda Malinowska

Prodziekan ds. Kształcenia na Kierunku Rolnictwo

dr inż. Tadeusz Leśnik

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Dziekan Wydziału Rolniczego

prof. dr hab. inż. Danuta Parylak

Prodziekan ds. Kierunku Ochrona Środowiska

dr hab. inż. Józef Sowiński, prof. nadzw.

Prodziekan ds. Kierunku Technika Rolnicza i Leśna oraz Ekonomia

dr hab. inż. Leszek Romański, prof. nadzw.

Prodziekan ds. Kierunku Rolnictwo

prof. dr hab. inż. Urszula Prośba-Białczyk

Prodziekan ds. Kierunku Ogrodnictwo

dr hab. inż. Adam Szewczuk, prof. nadzw.

Awanse i wyróżnienia

Tytuł naukowy profesora uzyskali:

dr hab. Stanisława Korszun prof. nadzw. i dr hab. Barbara Politycka z UP w Poznaniu,

docent dr hab. Adam Wojdyła z ISiK w Skierniewicach.

Stanowisko profesora zwyczajnego uzyskali:

prof. dr hab. Małgorzata Zalewska z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy,

prof. dr hab. Helena Łabuda i prof. dr hab. Bohdan Dobrzański z UP w Lublinie.

Stanowisko profesora nadzwyczajnego uzyskali:

dr hab. Krzysztof Czernaś z UP w Lublinie,

dr hab. Waldemar Masztalerz z UP w Poznaniu,

dr hab. Dorota Jadczak z AR w Szczecinie,

dr hab. Marek Gajewski i dr hab. Ewa Osińska z SGGW w Warszawie,
dr hab. Katarzyna Adamczewska - Sowińska i dr hab. Adam Szewczuk z UP we Wrocławiu.

Stopień doktora habilitowanego uzyskali:

dr Ewa Rożek, dr Magdalena Gantner i dr Ewa Król z UP w Lublinie,
dr Marek Bunalski z UP w Poznaniu,
dr Katarzyna Seidler-Łożykowska z IRiPZ w Poznaniu,
dr Piotr Chęłpiński z AR w Szczecinie,
dr Wojciech Litwińczuk z Uniwersytetu Rzeszowskiego,
dr Eugeniusz Szwonek, dr Małgorzata Podwyszyńska, dr Bożena Matysiak, dr Helena Rybak-Chmielewska i dr Teresa Szczęsna z ISiK w Skierniewicach.

Stopień doktora uzyskali:

mgr inż. Ernest Stawiarz i mgr inż. Ewa Ferens z UP w Lublinie,
mgr inż. Joanna Bykowska, mgr inż. Ewa Czajka, mgr inż. Joanna Gmerek, mgr inż. Tomasz Górniak, mgr inż. Izabel-

la Grzebielucha, mgr inż. Kinga Ławicka, mgr inż. Joanna Stefaniak, mgr inż. Beata Szymańska i mgr Katarzyna Wielgus - słuchacze Studiów Doktoranckich UP w Poznaniu,
mgr Edyta Kwiatkowska z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
mgr inż. Piotr Semkiw, mgr Dariusz Gerula, mgr Michał Rybak i mgr Dariusz Teper z ISiK w Skierniewicach,
mgr inż. Elżbieta Wołoszczak z UP we Wrocławiu.

Medalem Komisji Edukacji Narodowej zostali wyróżnieni:

prof. dr hab. Mirosława Ziombra i prof. dr hab. Zbigniew Weber z UP w Poznaniu,
dr hab. Zenia Michałojć, prof. nadzw. UP w Lublinie,

Na stanowisko Dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska przy Urzędzie Marszałkowskim w Szczecinie został powołany:

dr inż. Jarosław Rzepa.

Gratulujemy !

V Konkurs na Najlepszą Pracę Magisterską

Na posiedzeniu Zarządu Głównego w dniu 20.11.b.r. zostały zatwierdzone wyniki tegorocznego Konkursu na Najlepszą Pracę Magisterską. W poszczególnych Oddziałach zostali nagrodzeni absolwenci i prace magisterskie:

Kraków - mgr Łukasz Janik „Możliwości wykorzystania metody dezinformacji samców w ograniczeniu występowania owocówki jabłkówekczki, zwójki siatkówekczki i zwójki bukówekczki w sadzie jabłoniowym”, promotor dr inż. Michał Pniak,

Lublin - mgr Justyna Marzena Wałęciuk „Zawartość antocyjanów, flawonoidów i fenylokwasów w kapuście głowistej czerwonej (*Brassica oleracea* L. convar. *capitata* (L.) Alef. var. *rubra* DC.) bezpośrednio po zbiorze i pięciu miesiącach przechowywania”, promotor prof. dr hab. Maria Tendaj,

Poznań - mgr Adam Mojżeszewicz „Porównanie plonowania i stanu odżywienia pomidora szklarniowego uprawiane-

go w zamkniętych systemach nawożenia”, promotor prof. dr hab. Andrzej Komosa,

Szczecin - mgr Dominika Szerniewicz „Analiza stanu zachowania oraz kierunki rewaloryzacji zabytkowego zespołu zieleni w miejscowości Chełm Dolny w gminie Trzcińsko Zdrój”, promotor dr inż. Marcin Kubus,

Warszawa - mgr Urszula Grzymała „Wpływ 1-MCP i kontrolowanej atmosfery na jakość i zdolność przechwalniczą jabłek odmiany Ligoł”, promotor prof. dr hab. Kazimierz Tomala,

Wrocław - mgr Jakub Dawidowicz „Zadrzewienia klonu srebrzystego (*Acer saccharatum* L.) i czeremchy późnej (*Prunus serotina* (L.) Ehrh.) na terenie Wrocławia”, promotor dr inż. Przemysław Bąbelewski.

Wszystkim wyróżnionym autorom oraz ich promotorom serdecznie gratulujemy.

dr hab. Piotr Siwek

Nowo przyjęci członkowie

Oddział lubelski:

dr Elżbieta Kaczmarska - adiunkt w Katedrze Genetyki i Hodowli Roślin UP w Lublinie,
mgr inż. Katarzyna Rubinowska - asystent w Katedrze Fizjologii Roślin UP w Lublinie,
mgr inż. Agnieszka Sawicka i mgr inż. Krzysztof Sawicki - doktoranci w Katedrze Warzywnictwa i Roślin Leczniczych UP w Lublinie,
mgr inż. Agnieszka Dobrowolska - doktorantka w Katedrze Fizjologii Roślin UP w Lublinie.

Oddział poznański:

prof. dr hab. Barbara Gołębiak i dr hab. Hanna Piekarska-Boniecka z UP w Poznaniu.

Oddział skierniewicki:

dr Jacek Nowak i dr Dariusz Sochacki - ISiK w Skierniewicach.

Oddział szczeciński:

mgr inż. Jan Gębara - pracownik Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego,
inż. Tomasz Janik - pracownik Katedry Warzywnictwa AR w Szczecinie,
mgr inż. Barbara Jurga, mgr Kamila Gubarewicz i mgr inż. Katarzyna Bychowicz - doktorantki w Katedrze Warzywnictwa AR w Szczecinie.

Odeszli od nas

Profesor dr hab. Szczepan Pieniążek (1913-2008)

Pierwszego lipca 2008 roku odszedł od nas na zawsze, w wieku 95 lat, prof. dr hab. Szczepan Aleksander Pieniążek. Znany uczyony, biolog i sadownik, dobrze znany i wysoko ceniony we wszystkich światowych ośrodkach nauki sadowniczej, profesor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, twórca i wieloletni dyrektor Instytutu

Sadownictwa i Kwaciarstwa w Skierniewicach, wychowawca kilku pokoleń pracowników nauki tegoż Instytutu, inspirator nowoczesnego sadownictwa w Polsce, członek i przewodniczący Wydziału Nauk Rolniczych PAN, członek Francuskiej, Niemieckiej, Bułgarskiej i Rosyjskiej Akademii Nauk, członek i przewodniczący Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych, organizator Kongresu Ogrodniczego w Polsce w 1974 roku, honorowy członek tego Towarzystwa, honorowy członek wielu innych organizacji naukowych, organizator szerokiej wymiany pracowników naukowych z Church of the Brethren, USA i z innymi krajami, wyróżniony Doktoratem Honoris Causa Uniwersytetu w Bonn, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Akademii Rolniczej w Szczecinie i Krakowie, laureat Krzyża Komandorskiego Orderu Odrodzenia Polski i Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą, laureat wielu innych wyróżnień naukowych, odznaczeń państwowych i zagranicznych.

Pracownicy Instytutu Sadownictwa i Kwaciarstwa w Skierniewicach zachowują profesora Szczepana Pieniążka w pamięci jako znakomitego organizatora badań naukowych, świetnego popularyzatora wiedzy sadowniczej obdarzonego rzadko spotykanym talentem do nawiązywania współpracy z otoczeniem, człowieka nadzwyczaj pracowitego, skromnego, serdecznego, ciepłego i pomocnego w każdej sprawie osobistej.

Prof. dr hab. Szczepan Aleksander Pieniążek urodził się w 1913 roku, w rodzinie wiejskiej na Podlasiu. Po ukończeniu szkoły podstawowej otrzymał gruntowne wykształcenie w Wyższym Gimnazjum w Siedlcach, a następnie w Seminarium Duchownym w Janowie Podlaskim. W 1933 roku rozpoczął studia wyższe na Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym ze specjalizacją botaniki, które ukończył ze stopniem magistra filozofii. We wrześniu 1938 r. uzyskał stypendium Rządu Polskiego na podjęcie studiów pomologicznych w USA, na Uniwersytecie Cornella, w miejscowości Ithaca, stan Nowy York. Tutaj Profesor rozpoczął studia doktoranckie z zakresu przechowywania jabłek pod kierunkiem znanego w USA profesora dr R.M. Smock'a. Stopień doktora uzyskał w 1942 roku. Profesor planował pobyt 3-letni w celu uzyskania stopnia doktora i powrotu do kraju. Niestety II Wojna Światowa uniemożliwiła powrót. W 1939 roku Profesor ożenił się z Janiną Praską, koleżanką ze studiów w Warszawie, która również przyjechała na studia do USA. Tutaj urodziło się młodemu małżeństwu dwoje dzieci: Emilia i Norman. Po uzyskaniu doktoratu Profesor podjął pracę w Katedrze Ogrodnictwa na Uniwersytecie Stanowym Rhode Island, Kingston R. I., gdzie został mianowany asystentem profesora, czyli otrzymał stopień docenta.

Profesor wrócił do kraju wraz z rodziną w 1946 roku, pierwszym statkiem jaki odpłynął po wojnie z USA do Gdy-

ni. Po powrocie objął jako profesor nadzwyczajny kierownictwo Katedry Sadownictwa w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Kierował nią do roku 1968, kiedy to zrezygnował z pracy na SGGW, aby całkowicie poświęcić się Instytutowi Sadownictwa. W 1954 roku otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

W latach 1950 - 1951 Ministerstwo Rolnictwa postanowiło poddać reorganizacji Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach (PINGW) i utworzyć kilka mniejszych instytutów, w tym Instytut Sadownictwa w Skierniewicach. Zadanie to powierzono prof. Pieniążkowi. Wybór Skierniewic nie był przypadkowy, ponieważ od 1919 roku SGGW posiadało tutaj majątek ziemski o powierzchni 270 ha, pałac należący dawniej do Arcybiskupów Gnieźnieńskich i osadę gospodarczą. Od roku 1927 istniał w Skierniewicach Sad Pomologiczny kierowany przez prof. Włodzimierza Gorączkowskiego. Instytut Sadownictwa powołano do życia 23 stycznia 1951 roku, a Profesor Szczepan Pieniążek został mianowany jego dyrektorem.

Wracając do kraju prof. Pieniążek postawił sobie kilka zadań do realizacji, aby upodobnić nasze sadownictwo do znacznie bardziej nowoczesnego sadownictwa amerykańskiego. Było to: ograniczenie liczby uprawianych odmian i wprowadzenie do uprawy odmian amerykańskich (McIntosh, Cortland, Jonathan, Bankroft), usunięcie z sadów upraw współrzędnych (zboża i okopowe), wymiana drzew wysokopiennych na niskopiennych, owocujące wcześniej i łatwiejsze do pielęgnacji, ograniczenie zjawiska przemiennej owocowania, które powodowało, że w jednym roku zbieraliśmy 600 tys. ton owoców, a w następnym poniżej 300 tys. Profesor realizował te zadania pracując na SGGW, lecz dopiero utworzenie Instytutu umożliwiło szeroką działalność wśród sadowników. Bardzo pomocne w szerzeniu wiedzy sadowniczej stały się terenowe zakłady doświadczalne: Górna Niwa k. Puław, Sinołęka k. Siedlec, Nowa Wieś k. Warki, Brzezna k. Nowego Sącza i Centralny Sad Doświadczalny Dąbrowice k. Skierniewic. Na początku istnienia Instytutu kadra naukowa składała się z 17 pracowników zatrudnionych w Skierniewicach i 45 inżynierów i magistrów zatrudnionych w terenowych zakładach doświadczalnych. Profesor mianował w zakładach młodych i aktywnych pracowników, którzy rychło wprowadzili innowacje sadownicze do praktyki. Sady w zakładach doświadczalnych stawały się wzorcem dla sadowników, miejscem spotkań, wykładów, kursów. Największą rolę odegrał zakład w Sinołęce kierowany przez inż. Macieja Cegłowskiego, zakład w Nowej Wsi kierowany przez Elię Gajewskiego i zakład w Brzeznej, kierowany przez Zbigniewa Gertycha. W 10 lat od powołania Instytutu dokonano znacznego postępu w sadownictwie, lecz przełomowe stały się lata 1961 - 1963, kiedy wprowadzono do ochrony drzew nowoczesne środki chemiczne z Europy Zachodniej i opryskiwacze z wentylatorem. Zbiory owoców podwoiły się, a sadownicy poczuli, że produkcja owoców jest o wiele bardziej opłacalna niż produkcja rolna. Zaczęły się tworzyć specjalistyczne gospodarstwa sadownicze na wzór USA. Było to duże osiągnięcie prof. Pieniążka, pracowników Instytutu i naturalnie - sadowników.

Dzięki osobistym kontaktom prof. Szczepana Pieniążka i Jego osobowości przyjaznej ludziom, Instytut od początku swego istnienia utrzymywał żywy kontakt z nauką

światową, co w pozostałych krajach bloku socjalistycznego było nieznaną. Już w 1947 roku prof. Pieniążek nawiązał kontakt z Kościołem Braci (Church of the Brethren) w USA, (która to organizacja pomagała wówczas zniszczonej wojną Europie) i przy jej pomocy wysłał na staż do Stanów Zjednoczonych 10 absolwentów SGGW. W latach pięćdziesiątych wymiana stażystów została przerwana z przyczyn politycznych, lecz Profesor wznowił ją w roku 1957 i rozwinął do nieprawdopodobnych, jak na owe czasy rozmiarów. Dzięki tej współpracy wyjechało na staże do USA ponad 1100 ogrodników i rolników, w większości absolwentów wyższych uczelni, w tym 1/4 pracowników Instytutu do renowowanych uniwersytetów i stacji badawczych. W ramach wymiany przyjeżdżali do Polski młodzi adepci nauki z USA i wracali niekiedy do siebie z polskimi żonami. Wymiana młodych pracowników nauki umożliwiła prowadzenie badań naukowych w Instytucie na światowym poziomie.

Doniosłą rolę w rozwoju współpracy naukowej z zagranicą odegrała I Międzynarodowa Konferencja Sadownicza zorganizowana przez prof. Pieniążka w 1956 roku. Profesor zaprosił na nią czołowych przedstawicieli nauki sadowniczej z Europy Zachodniej i z krajów bloku socjalistycznego, umożliwiając im nawiązanie kontaktów osobistych i zapoznanie się z postępami nauki sadowniczej. To spotkanie procentowało przez długie lata wielką popularnością Profesora Pieniążka we wszystkich europejskich ośrodkach nauki sadowniczej. Niezwykła popularność Profesora sprawiła, że był On zapraszany przez ośrodki naukowe wielu krajów z odczytami i w ten sposób podróżował do Ameryki, Australii, Nowej Zelandii, byłego Związku Radzieckiego, Mongolii, Chin, Indii, Tajlandii itp. Wynikiem tych podróży były książki „Owoce krain dalekich”, „Dookoła sadowniczego świata”, „Podróży sadowniczych ciąg dalszy” i inne, w których Profesor lekkim piórem, interesująco, barwnie, niekiedy z anegdotami, opowiadał o owocach egzotycznych, których nigdy nie widzieliśmy i metodach uprawy drzew owocowych zupełnie nie znanych. Profesor Pieniążek miał nadzwyczajny talent do popularyzacji wiedzy pisząc w sposób prosty, przystępny, przyciągający uwagę czytelnika. Mówił w podobny sposób. Opublikował kilkadziesiąt książek i broszur naukowych i popularnych. Niektóre zostały przetłumaczone na języki obce. Jego podręcznik akademicki „Sadownictwo” regularnie aktualizowany i unowocześniany był wydawany 11 razy.

Kolejny etap w rozwoju naszego sadownictwa nastąpił po surowej zimie 1962/1963, kiedy to wymarzło w sadach 30 % drzew i trzeba było rozpocząć renowację sadów. Dwa lata później Profesor podjął inicjatywę zakładania sadów intensywnych odpowiednich do ówczesnych warunków w Polsce. Innowacją w tym pomyśle było: specjalizacja gospodarstw wyłącznie w produkcji sadowniczej, gęste sadzenie drzew (do 400 na hektar zamiast 100 -200), utrzymywanie murawy w międzyrzędziach z ugiem herbicydowym pod drzewami, stosowanie nowych sposobów formowania koron i cięcia, które powodowały wczesne wejście drzew w okres owocowania, intensywna ochrona przed chorobami i szkodnikami, dostępnym już nowoczesnym sprzętem, oparta na znajomości ich biologii. Inicjatywa Profesora trafiła na bardzo sprzyjający grunt, ponieważ zniesiono właśnie tak zwane „obowiązkowe dostawy” dla Państwa zbóż, ziemniaków, żywca i mleka, co pozwoliło sadownikom już bez przeszkód rozwijać produkcję sadowniczą. Profesor z wielkim entuzjazmem pisał o tym, że u sadownika, pana Soboty, w Rogowie koło Skierniewic, jedynymi zwierzętami gospodarczymi są: kot i pies. Gospodarstwa sadownicze bez uciążliwego balastu jakim były uprawy rolne i zwierzęta hodowlane stały się zarzewiem nowoczesnego sadownictwa. Dzięki zabiegom Profesora, działalności Instytutu Sa-

downictwa, wyższych uczelni i dobrze zorganizowanej spółdzielczości ogrodniczej nastąpił w tych latach dynamiczny rozwój produkcji truskawek, malin, porzeczek i wiśni. Produkcja tych owoców była bardzo popierana przez administrację państwową, ponieważ eksport tych owoców do krajów kapitalistycznych przynosił cenne dewizy. W 1969 roku powierzono profesorowi Pieniążkowi organizację badań także z zakresu roślin ozdobnych, a w kilka lat później Instytut Sadownictwa zmienił nazwę na Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa.

W latach siedemdziesiątych rozwój nauki sadowniczej w Polsce był bardzo ożywiony dzięki realizacji umowy państwowej (PL-480) z USA. Stosownie do tej umowy polskie należności względem USA za zakupione tam zboże, można było przeznaczyć na finansowanie badań naukowych z zakresu rolnictwa. Profesor Pieniążek znakomicie wykorzystał tę szansę. Z funduszy PL-480 została zakupiona do Instytutu nowoczesna aparatura badawcza, Profesor przyjął do pracy wielu młodych, zdolnych, absolwentów wyższych uczelni, innych wysłał na naukowe staże za granicę, podjęto nowe dziedziny badań, rozwinęto hodowlę nowych odmian i podkładek. Doniosłym wydarzeniem dla nauki ogrodniczej w Polsce był Międzynarodowy Kongres Ogrodnicy w Warszawie, w 1974 roku. Zawdzięczaliśmy go aktywnej działalności prof. Pieniążka w Międzynarodowym Towarzystwie Nauk Ogrodniczych. Profesor Pieniążek był przewodniczącym Towarzystwa od roku 1970 i ta funkcja zobowiązywała Go do zorganizowania Kongresu, który odbywał się regularnie co 4 lata, zawsze w innym kraju. Na Kongres przybyło ponad 2000 naukowców z całego świata. Było to unikalne spotkanie socjalistycznej nauki wschodu z kapitalistyczną z zachodu. Instytut mógł się poszczycić w tym czasie bardzo postępowym zakresem badań, 200 osobową kadrą dobrze wykształconych pracowników ze znajomością języków obcych, 12-ma zakładami doświadczalnymi posiadającymi 3200 ha ziemi, w tym 1380 ha sadów. W sadach tych demonstrowano uczestnikom Kongresu nowoczesne technologie uprawy roślin sadowniczych. Jednym z dużych sukcesów była uprawa porzeczek i ich zbiór kombajnem. Nasze sady różniły się wtedy od sadów europejskich, gdzie uprawiano już drzewa karłowe i półkarłowe, ale nie ustępowały w niczym nowoczesnym sadom w USA, Kanadzie, Australii, Nowej Zelandii.

Prof. Pieniążek od początku swej działalności naukowej był członkiem Polskiej Akademii Nauk, w latach 1966 - 1971 był sekretarzem Wydziału Nauk Rolniczych PAN, a w latach 1975 - 1980 wiceprezesem Polskiej Akademii Nauk. Obecność Profesora w Polskiej Akademii Nauk, uznanie i poważanie jakim zawsze cieszył się w Ministerstwie Rolnictwa i w innych organizacjach związanych z rolnictwem, pozwalały Mu na rozwiązywanie trudnych problemów zagrażających rozwojowi sadownictwa w Polsce. Pierwszym z nich był pomysł administracji państwowej w latach pięćdziesiątych, aby na wzór innych krajów socjalistycznych wprowadzić podatek od każdego drzewa owocowego. Rezultatem takiego podatku było wycinanie drzew i zagłada sadownictwa. Profesorowi udało się powstrzymać ten niecny zamiar. Inna przeszkoda w rozwoju sadownictwa, która odbiła się szerokim echem w całej Polsce, to były ogromne szkody czynione przez zające w sadach. Zajęły wtedy była taka mnogość, że w śnieżne zimy obgryzały doszczętnie korę z drzew, zjadały gałęzie i osłony ze słomy chroniące pnie, przedostawały się przez wszelkie ogrodzenia. Skalę problemu obrazuje fakt, że zimą 1968/1969 do sadu doświadczalnego w Dąbrowicach zakradło się w sumie 120 zajęcy,

które codziennie wypędzano angażując do tego celu pracowników przez pół dnia. Zgodnie z urzędowym rozporządzeniem, zające należało z sadu wypędzać, nie wolno ich było szcuć psami ani strzelać do nich. Profesor Pieniążek słał w tej sprawie listy i memoriały do administracji państwowej i do Komitetu Centralnego PZPR, lecz niestety bez skutku. W końcu napisał artykuł do Trybuny Ludu w obronie i zachęcił również sadowników do pisania w swojej obronie. To rozpętało taką burzę w prasie, że w końcu zmieniono zarządzenie pozwalając na odstrzał zające w sadzie ogrodzonym po przywołaniu myśliwego.

Profesor Szczepan Pieniążek kierował Instytutem przez 37 lat. Na emeryturę odszedł w styczniu 1984 roku przeznaczając dalsze lata życia na pracę w Polskiej Akademii Nauk. W trzy lata po odejściu Profesora na emeryturę (1987) polskie sady doznały katastrofalnych strat z powodu niezwykle mroźnej zimy. Jedna trzecia drzew wymarzała zupełnie, a kolejna jedna trzecia została trwale uszkodzona. Większość sadów trzeba było zakładać na nowo. Dzięki spuściznie pozostawionej przez Profesora: grona wykształconych pracowników, świątłych sadowników, zasobów praktycznej wiedzy, kontaktów zagranicznych, udało się odbudować sadownictwo bardzo szybko i nadać mu formę odpowiednią dla naszych czasów. Kiedy Profesor Pieniążek zaczynał unowocześniać sadownictwo w 1947 roku, roczne zbiory owoców nie przekraczały 600 000 ton. Obecnie są pięciokrotnie większe.

Profesor Szczepan Pieniążek otrzymał 6 odznaczeń zagranicznych, 14 wyróżnień naukowych, 12 medali i wyróżnień organizacji społecznych, 13 odznaczeń zasługi od województw, 10 odznaczeń państwowych. Profesor nigdy nie wspominał o uzyskanych medalach, odznaczeniach czy wyróżnieniach. Bardzo się cieszył z naszych osiągnięć, naszych kontaktów z zagraniczną nauką, postępów w znajomości języków obcych, zdobywanych awansów naukowych i wartościowych, odkrywczych publikacji. U profesora Pieniążka każdy miał warunki do rozwoju naukowego. W każ-

dym pracowniku upatrywał ukryte wartości, co poznać było po tym, że w czasie dyskusji na określone tematy naukowe zwykł mawiać - tak panie kolego, pan to najlepiej wie. Te słowa potwierdzały wartość naszej tożsamości jako jednostki Wielkiego Instytutu Profesora Pieniążka. W społeczeństwie polskim prof. Szczepan Pieniążek cieszył się ogromną popularnością. Wielokrotnie słyszeliśmy, jak Skierniewice określano żartobliwie „Pieniążkowo”. Powiedzenie - a pan od Pieniążka - było częste. Zdarzyło się, że jeden z instytutowych kolegów jechał samochodem zbyt szybko i został zatrzymany, gdzieś w Polsce przez milicjanta. Ten po obejrzeniu dokumentów zrezygnował z wypisania mandatu ze słowami - pan od Pieniążka, to jedź pan dalej. Na uroczystości z okazji 80 urodzin prof. Szczepana Pieniążka (27 grudnia, 1993 roku) pojawił się na sali ludowy zespół taneczny z Łowicza, a piękna Łowiczanka tak się przedstawiła Profesorowi: „Rozeszła się wieść między Księżakami, że w sąsiedniej wsi, w Pieniążkowej Woli, odbywa się wielka uroczystość, to i ja tu przyjechałam”. (Księżaki to mieszkańcy okolic Łowicza, dawnego Księstwa Łowickiego). W trzy dni po odejściu Profesora do wiecznej chwały, jeden z pracowników Instytutu stojąc w kolejce do lekarza w Warszawie usłyszał taką rozmowę: „Patrzcie! O Wałęsie ciągle wszędzie piszą, a że zmarł prof. Szczepan Pieniążek, to nie ma ani wzmianki.”

Drogi Profesorze. Żegnając Cię, dziękujemy za Twoją życzliwość, Twoje nauki, uwagi, życzliwe poślania, przykład rzetelnej, żarliwej pracy, studia i staże zagraniczne, pomoc w naszych prywatnych sprawach posuniętą tak daleko, że nie tylko organizowałeś nam pracę i mieszkanie w Skierniewicach, lecz nawet sprowadzałeś nasze narzeczone z ojczyznanego kraju na obczyznę, aby stęskniony stażysta nie usychał tam z miłości do swojej wybranki. Wierzymy, że znajdujesz się teraz w Raju, gdzie rosną wyłącznie drzewa „owocu dobrego”, na który zapracowałeś tu na ziemi.

Prof. dr hab. Augustyn Mika

Prof. dr hab. Zbigniew Stanisław Gertych (1922-2008)

4 lipca 2008 roku w Warszawie zmarł Profesor Zbigniew Gertych, wybitny specjalista w dziedzinie nauk ogrodniczych, agrotechniki i ekonomiki rolnictwa zasłużony dla polskiego ogrodnictwa oraz rozwoju polskiej kadry naukowej, szczególnie w Instytucie Warzywnictwa w Skierniewicach. Urodził się w Poznaniu 26 października 1922 roku. Absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego (1946), dr nauk rolniczych (1950), dr hab. Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie (1963). Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w r. 1969, a zwyczajnego w r. 1979. W latach 1947 - 1953 był kierownikiem działu Dendrologii i Pomologii PAN w Kórniku. Od 1953 do 1964 roku był dyrektorem Zakładu Naukowo-Badawczego w Brzeznej należącego do Instytutu Sadownictwa w Skierniewicach. W latach 1960 - 1964 pracował jako adiunkt w Katedrze Ogrodnictwa Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie. Po utworzeniu w roku 1964 Instytutu Warzywnictwa w Skierniewicach rozpoczął pracę na stanowisku kierownika Zakładu Ekonomiki, następnie z-cy dyrektora ds. naukowych, a w latach 1973 - 1981 był dyrektorem Instytutu. Profesor miał rozległe kontakty z zagranicznymi naukowymi placówkami ogrodniczymi. W okresie jego pracy w Instytucie Warzywnictwa wielu pracowników wyjeżdżało na staże i konferencje korzystając z tych osobi-

stych kontaktów Profesora. Dokonania Profesora Z. Gertycha pozwoliły na dynamiczny rozwój kadry naukowej i zaplecza badawczego a tym samym na podniesienie rangi Instytutu w Polsce. Została wybudowana w Skierniewicach największa w kraju pieczarkarnia wyposażona w nowoczesne maszyny i urządzenia do produkcji podłoża i uprawy pieczarek. W istniejących Zakładach Doświadczalnych rozpoczęto wielkotowarową produkcję warzyw opartą na opracowanych w Instytucie Warzywnictwa nowoczesnych technologiach. Profesor Gertych był wielkim zwolennikiem wielkotowarowej, kompleksowo zmechanizowanej technologii uprawy wielu gatunków warzyw, które wdrażał nie tylko w zakładach doświadczalnych Instytutu Warzywnictwa, ale również w dużych gospodarstwach państwowych. Był autorem pionierskich prac nad rejonizacją warzyw w Polsce uwzględniającą warunki przyrodnicze w powiązaniu z czynnikami ekonomicznymi. Pod jego kierunkiem prowadzono badania nad kosztami i opłacalnością produkcji podstawowych gatunków warzyw w modelowych gospodarstwach małych i wielkoobszarowych.

Dorobek naukowy Profesora Z. Gertycha zawiera 75 oryginalnych prac naukowych, 25 monografii, studiów i rozpraw oraz

kilkudziesięciu artykułów z zakresu ekonomiki warzywnictwa. Był promotorem 10 prac doktorskich, oraz recenzentem kilkudziesięciu prac doktorskich, habilitacyjnych i ocen dotyczących wniosków na stopień profesora. Był doktorem honoris causa Akademii Nauk Rolniczych w Berlinie (1974 r.), Uniwersytetu w Bmie (1977 r.) i Akademii Rolniczej w Szczecinie (1989 r.). Członek wielu organizacji naukowych krajowych i zagranicznych, laureat najwyższych odznaczeń i wyróżnień.

Profesor Z. Gertych był członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk, pełnił funkcję I zastępcy sekretarza naukowego PAN. Kierował ponadto Wydziałem Nauk Rolniczych i Leśnych jako zastępca sekretarza (1964-1973) i sekretarz Wydziału (1978-1980). W latach 1975-1977 przewodniczył Komitetowi Nauk Ogrodniczych PAN. Osiągnięcia badawcze oraz organizacyjne Profesora piastującego wiele ważnych i odpowiedzialnych funkcji związanych z ogrodnictwem stanowią trwałe i cenne wkład w rozwój i unowocześnienie tej gałęzi produkcji.

Oprócz działalności naukowej Profesor Z. Gertych pełnił wiele funkcji społecznych będąc posłem na Sejm (3 kadencje), wicemarszałkiem Sejmu, przewodniczącym Komisji Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów oraz wicepremierem. W latach 1989-1990 był ambasadorem w Wielkiej Brytanii i Irlandii.

Po przejściu na emeryturę stworzył fundację „Homo et Planta” wspomagającą i promującą inicjatywy popularyzatorskie, dydaktyczne i naukowe służące rozwojowi ogrodów botanicznych w Polsce, a szczególnie Ogrodu Botanicznego Polskiej Akademii Nauk w Powsinie. Profesor był działaczem społecznego ruchu narodowego „Czyn Pomocy Szkole”, działaczem uniwersalistycznym Wielkiego Mistrza Wielkiego Wschodu Polski, Rotary Club of London (od 1988 r.) i World Constitution and Parliament Ass. (od 1990 r.).

Pamiętamy Profesora jako niezwykle skromnego, przyjacielskiego i komunikatywnego człowieka, obdarzonego ciepłem i dobrocią, służącego innym radą i pomocą. Charakteryzowała go odpowiedzialność, otwartość, sumienność i zamiętowanie do wykonywanej pracy. Był pełen licznych pomysłów i planów, które realizował z niespożytą energią. Swoje wielkie doświadczenie życiowe starał się przekazywać najbliższemu współpracownikom. Taki pozostanie w naszej pamięci.

*W imieniu pracowników Instytutu Warzywnictwa
im. E. Chroboczka -
dyrektor prof. dr hab. Franciszek Adamicki*

Docent dr hab. Alicja Saniewska

10 lipca 2008 roku, po 59 latach życia, odeszła od nas doc. dr hab. Alicja Saniewska. W piękny lipcowy dzień, stojąc nad jej grobem w Puchalach na Podlasiu przypomniałem sobie moje pierwsze z nią spotkanie. Było to przed 30 laty również w słoneczny i ciepły, lipcowy dzień, kiedy przyszła do pracy do nowo-tworzącej się Pracowni Fitopatologii Roślin Ozdobnych Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Skierniewicach.

Była wówczas studentką Wydz. Ogrodniczego SGGW w Warszawie i przez pierwsze 4 lata pracowała na etacie technicznym zajmując się również swoją pracą magisterską dotyczącą hipeastrum. Już wówczas zainteresowała się grzybem *Stagonospora curtisii*, powodującym czerwoną plamistość tej rośliny. W dalszych latach już swojej pracy naukowej powracała do tego gatunku włączając go do badań nad szkodliwością, rolą czerwonego barwnika, produkowanego w zainfekowanych liściach oraz możliwościami biologicznej ochrony roślin przed tym patogenem. Wynikiem tych badań było opublikowanie kilkunastu prac naukowych głównie w *Phytopathologia Polonica*, z których dane nad inhibitorami biosyntezy poliamin, kwasami salicylowym i tiosalicylowym należą do światowych osiągnięć autorki.

Po ukończeniu studiów Alicja podjęła bardzo ważny w tym okresie dla produkcji problem fuzariozy naczyniowej astrów. Choroba dziesiątkowała uprawy tej rośliny i dzięki ogromnej pracy Alicji udało się opracować elementy biologii patogena, jego występowanie w glebach i na roślinach oraz szkodliwość. Pracę doktorską poświęconą temu zagadnieniu Alicja obroniła w 1991 roku. Już wtedy mogła przystąpić do realizacji badań nad oddziaływaniem czynników biotycznych i abiotycznych na rozwój *Phoma narcissi*. Po następnych 8 latach obroniła pracę habilitacyjną poświęconą temu zagadnieniu i kilka miesięcy później została powołana na stanowisko docenta w instytucie. Te 9 lat to nie

tylko jej praca nad *P. narcissi* ale również badania nad biologiczną ochroną roślin przed najgroźniejszymi patogenami roślin. Na szczególną uwagę zasługują jej prace nad możliwością wykorzystania wyizolowanej przez nią bakterii *Bacillus polymyxa* jako czynnika w biologicznej ochronie roślin. Wspólnie z Polfą Pabianice prowadziła prace nad przygotowaniem biopreparatu na bazie tej bakterii. Badania te nie zostały zakończone z uwagi na zmiany organizacyjne w tym zakładzie w latach 90-tych XX wieku. Wspólnie z innymi pracownikami naukowymi Pracowni Alicja brała udział w opracowywaniu Programów Ochrony Roślin Ozdobnych publikowanych przez Plantpress i Instytut Ochrony Roślin. Ostatnie 10-lecie to badania Alicji nad możliwością wykorzystania wyciągów roślinnych, w tym m.in. z lucerny, grejpfruta, chrzanu oraz chitozanu w ochronie roślin, a także prace nad biologią i możliwościami zwalczania fuzaryjnej zgnilizny cebul tulipana. Bardzo istotne dla wyjaśnienia procesu zamierania cebul tulipanów, zainfekowanych przez *Fusarium oxysporum* f. sp. *tulipae* było podjęcie badań i opublikowanie pierwszych danych nad rolą gum indukowanych w tych organach. Doc. Saniewska kierowała pracą doktorską dotyczącą tego zagadnienia, która wkrótce zostanie zakończona. Na temat ochrony roślin cebulowych Alicja napisała, wspólnie z innymi autorami, książkę „Ochrona ozdobnych roślin cebulowych i bulwiastych”, cieszącą się dużym uznaniem producentów.

W nawale pracy Alicja pamiętała zawsze o publikowaniu i upowszechnianiu wyników uzyskanych ze swoich badań. W ciągu 30 lat opublikowała około 140 prac naukowych, 33 artykuły popularno-naukowe, 12 Programów Ochrony Roślin Ozdobnych oraz uczestniczyła w ok. 140 konferencjach krajowych i zagranicznych. Za pracę została nagrodzona Srebrnym Krzyżem Zasługi i Odznaką Zasłużony Pracownik Rolnictwa, a za badania dla praktyki kwiaciarskiej była kilkakrotnie nagradzana przez Towarzystwo Przyjaciół ISK.

W gronie naszej 8-osobowej Pracowni Alicja była osobą chyba najpracowitszą i bardzo dobrze zorganizowaną. Jej

osobę najlepiej charakteryzują wypowiedzi najbliższych jej współpracowników. Jej doktorantka napisała, iż była wspaniałym nauczycielem, potrafiącym jasno i zwięźle przedstawiać problemy naukowe. Od niej nauczyła się systematyczności, dokładności i cierpliwości. Jeśli tylko była taka potrzeba, zawsze służyła pomocą. Emanowała z niej skromność i zawsze serdeczność. Koleżanki i koledzy fitopatolodzy z innych ośrodków naukowych Polski wspominają jej ciepło, mądrość,

chęć pomocy w stosunku do innych, a przy tym ogromną skromność.

Żegnając Alicję wiem, że na co dzień będzie Jej brakowało nie tylko nam w Pracowni, ale również innym polskim fitopatologom. Cześć Jej pamięci.

Prof. dr hab. Leszek B. Orlikowski

Dr Kazimierz Pliszka (1935-2008)

19 lipca 2008 r. odszedł nagle od nas wieloletni pracownik Katedry Sadownictwa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, wyrozumiały nauczyciel i promotor licznych prac magisterskich, człowiek wielkich horyzontów, niezwykle zaangażowany we wprowadzenie borówki wysokiej do uprawy w Polsce, autor wielu podręczników, książek i artykułów,

wspaniały i skromny kolega o wielkim sercu. Natura obdarzyła Go bogatą wyobraźnią, ujmującą osobowością, mądrym dowcipem, wrażliwością na dobro i prawdę, odwagą i szlachetnością. To bogactwo Jego cech osobowych zjednywało mu wielu przyjaciół, ułatwiało szerokie kontakty międzynarodowe i dobrze służyło rozwojowi Katedry Sadownictwa, Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu oraz naszej Alma Mater.

Kazimierz Pliszka urodził się 29 czerwca 1935 r. we wsi Zarzeczce w powiecie niżańskim, w rodzinie chłopskiej. Po ukończeniu szkoły podstawowej w 1949 r. podjął naukę w liceum ogólnokształcącym w Nisku, w którym uzyskał świadectwo maturalne w 1953 r. W roku 1954 został przyjęty na studia na Wydziale Ogrodniczym SGGW, gdzie uzyskał tytuł inżyniera ogrodnika w 1958 r., a dwa lata później, na podstawie pracy pt. „Udział grzyba *Nectria galligena* Bres. w zrakowaceniach jabłoni” i po złożeniu egzaminu dyplomowego - tytuł magistra inżyniera ogrodnictwa.

Od grudnia 1959 r. do października 1960 r. dr Pliszka odbywał staż w Zakładzie Aklimatyzacji i Hodowli Roślin Sadowniczych Instytutu Sadownictwa w Skierniewicach, po którym w listopadzie 1960 r. został zatrudniony jako asystent w Katedrze Sadownictwa SGGW. W grudniu 1960 r. został delegowany na staż naukowy i studia doktoranckie do USA, gdzie specjalizował się w zakresie nowych odmian krzewów jagodowych oraz stosowania herbicydów w uprawach ogrodniczych. W 1965 r. tamtejszy uniwersytet - Rutgers the State University w stanie New Jersey, nadał Mu stopień doktora nauk ogrodniczych na podstawie rozprawy „The Response of Three Varieties of Strawberries to DCPA and Diphenamid”, w której zajmował się wrażliwością odmianową truskawki na uszkodzenia herbicydowe. Praca w USA dała dr Pliszce nie tylko przygotowanie merytoryczne i znajomość języka angielskiego, ale uczyniła Go otwartym, zainspirowała i dała odwagę do podejmowania nowych kierunków badawczych, a także nauczyła rzetelności i pracy w zespole. Po obronie powrócił do kraju i został awansowany na stanowisko starszego asystenta, a w 1966 r. na stanowisko adiunkta, na którym pracował do września 2000 r., kiedy osiągnął wiek emerytalny.

Dr Pliszka zapisał piękną kartę w dziejach nowoczesnego sadownictwa w Polsce. Swoją pracę traktował z pasją, a Jego zapał udzielał się innym. W licznych artykułach popularnonaukowych propagował nowe odmiany borówki wysokiej,

doskonalenie metod jej rozmnażania oraz sposoby zakładania i pielęgnacji plantacji. Działalności tej oddany był bez reszty, co znalazło twórczy odzew u szkółkarzy i plantatorów, dla których Doktor pozostanie niepodważalnym autorytetem. Trudno więc zliczyć tych, dla których jest nieodścignionym wzorem przyrodnika pracującego z wielkim zamiłowaniem i pokorą.

Należał do Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Ogrodnictwa, Polskiego Towarzystwa Botanicznego i Związku Nauczycielstwa Polskiego. W czasie 40-letniej pracy w SGGW uczestniczył w pracach Rady Wydziału oraz Senatu SGGW. Był opiekunem naukowym biblioteki Wydziału Ogrodniczego, prezesem Rady Oddziałowej ZNP i członkiem Zespołu Doradczego ds. RZD w Krobowie k. Grójca. Poza Uczelnią, jako przewodniczący Zespołu ds. Badań Borówek Uprawnych Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych (ISHS) integrował badaczy borówek na całym świecie, był także honorowym członkiem Stowarzyszenia Plantatorów Borówki Amerykańskiej w Polsce.

Dr K. Pliszka przeżył 73 lata w sposób godny, aktywny i owocny, a przecież nie było to łatwe, bo warunki, w jakich dane Mu było żyć i pracować były trudne. Naukowa społeczność darzyła Go dużym i w pełni uzasadnionym szacunkiem, był wielkim autorytetem. Ceniono Go i szanowano także ze względu na pogodne usposobienie, kulturę osobistą i postępowanie zgodnie z zasadami etyki uczonego. Wszystkich zasług Doktora nie sposób wymienić.

Osiągnięcia dr Pliszki jako badacza, nauczyciela akademickiego, wychowawcy młodszej kadry, a także jako propagatora nowoczesności w sadownictwie były doceniane i wyróżnione ponad 20 nagrodami i odznaczeniami. Najważniejsze z nich to udział w trzech nagrodach zespołowych ministra nauki, w tym za podręcznik „Pomologia” oraz za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych nad rozmnażaniem i selekcją odmian borówki wysokiej, jej adaptacją do warunków klimatycznych Polski, a także liczne nagrody rektora. Został wyróżniony kilkoma medalami i odznakami, Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi i złotą odznaką honorową „Za Zasługi dla SGGW”. Największą nagrodą jest jednak pamięć, jaką zachowują Jego wychowankowie i znajomi o nim jako o skromnym i szlachetnym pedagogu o dużej wiedzy i praktycznym doświadczeniu, pełnym dobrej woli, pogody ducha i życzliwości dla studentów, współpracowników oraz plantatorów borówki wysokiej. Mówi się, że nie ma ludzi niezastąpionych, ale dr Kazimierza Pliszki z pewnością nikt długo nie zastąpi.

Drogi Doktorze,

Pozostaniesz w naszej pamięci jako erudyta, człowiek pracy, inspirujący intelektualnie i dla wielu spośród nas niezawodny Przyjaciel.

Prof. dr hab. Kazimierz Tomala

Dr Joanna Przymęska (1969-2008)

23 czerwca 2008 r. pożegnaliśmy w Janowcu Wielkopolskim naszą koleżankę dr Joannę Przymęską, naukowca i pedagoga. Jako absolwentka Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1993 roku podjęła pracę w Katedrze Roślin Ozdobnych Akademii Rolniczej w Poznaniu. Przez 15 lat doskonaliła swój

warsztat naukowy zmagając się jednocześnie z wykrytą poważną chorobą. W 2000 r. uzyskała stopień naukowy doktora nauk rolniczych w zakresie ogrodnictwa. Ponad dwuletni pobyt w szpitalu przeszkodził Jej w opracowaniu wyników prawie już gotowej pracy habilitacyjnej. Dorobek Jej obejmuje kilkanaście rozpraw naukowych, 2 książki, po-

nad 100 artykułów i komunikatów naukowych (w tym 52 w czasopiśmie Hortpress: Owoce Warzywa Kwiaty, Rośliny Ozdobne). Zdobytą wiedzę szeroko propagowała nie tylko w prasie ogrodniczej, ale także na konferencjach i sympozjach. Szczególnie chętnie uczestniczyła w corocznie organizowanych w Poznaniu sympozjach chryzantemowych. Obowiązki nauczyciela akademickiego wypełniała z dużym zaangażowaniem, prowadząc zajęcia zarówno dla słuchaczy studiów dziennych, jak i zaocznych. Wypromowała 7 magistrów.

Wiele cierpiała, ale nie skarżyła się. Walcząc niezwykle dzielnie z chorobą nie przestawała pracować. Dzisiaj też pracuje - teraz już w Niebie - pielęgnując kwiaty w ogrodzie Pana Boga.

*Koleżanki i Koledzy z Katedry Roślin Ozdobnych
Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu*

Dr inż. Sylwia Winiarska

W sierpniową sobotę tego roku pożegnaliśmy na zawsze naszą koleżankę z Katedry Ogrodnictwa UP we Wrocławiu - dr inż. Sylwię Winiarską.

Była najmłodszym pracownikiem naukowo-dydaktycznym zatrudnionym w naszej Katedrze. Pracowała niecałe trzy lata. Jednak większość z nas poznała Ją wcześniej. Dobrze pamiętamy okres Jej studiów, kiedy należała do grona

najlepszych i najambitniejszych studentów na kierunku Ogrodnictwo, a swoje zainteresowania rozwijała w Studenckim Kole Naukowym. Pamiętamy dobrze Jej starania o podjęcie dalszego kształcenia w ramach Studium Doktoranckiego, a potem czas, kiedy pod kierunkiem prof. Eugeniusza Kołoty przygotowała rozprawę doktorską z zakresu warzywnictwa. W dniu 11 lipca 2005 roku byliśmy świadkami pięknej obrony tej pracy nt. „Wpływ roślin okrywowych na plonowanie i wartość biologiczną pora oraz ich działanie następcze w uprawie warzyw”, podczas której prezentując swoją wiedzę, swobodnie i niezwykle rzeczowo odpowiadała na pytania recenzentów i członków komisji. Nadanie Jej stopnia doktora nauk rolniczych w zakresie agronomii było największym osiągnięciem zawodowym Jej życia.

Na przestrzeni tych lat widzieliśmy jak ambitnie rozwijała swoje zainteresowania zawodowe. Będąc doktorantką włączyła się w pracę Katedry Ogrodnictwa, uczestniczyła w spotkaniach naukowych, jako współautor przygotowała kilka artykułów i publikacji. Od czasów studenckich gromadziła własną bibliotekę skupiającą zarówno książki z zakresu warzywnictwa jak również inne pozycje dotyczące szeroko pojętego świata roślin. Już jako pracownik naukowy bliżej zajęła się doskonaleniem technologii wybranych gatunków warzyw, a Jej ostatnie zainteresowania zawodowe były poświęcone uprawie grzybów jadalnych. W celu podniesienia swojej wiedzy odbyła staż naukowy w Instytucie Warzywnictwa w Skierniewicach, a na początku tego

roku, ukończyła Studia Podyplomowe z zakresu uprawy grzybów, prowadzone na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu. Nie rozstawała się z „Atlasem grzybów”. Z dużym entuzjazmem przygotowała o nich cykl wykładów i ćwiczeń dla studentów kierunku Ogrodnictwo.

Poza problematyką naukową, Sylwia, miała liczne pasje i zainteresowania. W sferze Jej fascynacji było rodzinne miasto - Wrocław oraz cały region dolnośląski. Osobny dział swojej biblioteki poświęciła jego mieszkańcom, historii, architekturze i urbanistyce. Była słuchaczem Kursu Przewodników Miejskich zorganizowanego przez Wrocławski Oddział PTTK. Inną fascynacją Sylwii była fotografia. Aparat fotograficzny był atrybutem Jej osoby i zawsze miała go przy sobie. Robiła zdjęcia zarówno w pracy zawodowej jak i życiu prywatnym. Pewnym zwieńczeniem tej pasji była wystawa fotograficzna Jej zdjęć, zaprezentowana w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu na Nowym Dworze.

Sylwia była osobą otwartą, serdeczną i koleżeńską. W okresie Jej Studiów Doktoranckich zrodził się pomysł organizowania wspólnych weekendowych lub wakacyjnych wyjazdów w bardziej i mniej znane miejsca Dolnego Śląska, Opolszczyzny i Czech. Sylwia, zawsze była starannie przygotowana do takich wycieczek, dbała o nasz poziom wiedzy o dolnośląskich zamkach, rezydencjach, kościołach i ludziach oraz ciekawych miejscach regionu. Ze wspólnych wyjazdów pozostawiła nam przepiękne cykle zdjęć - małe fotoreportaże ukazujące piękno południowo-zachodniej części Polski.

Trudno jest nam pogodzić się z Jej odejściem. Wszyscy wiedzieliśmy, że w ostatnim roku przeżywała poważne problemy zdrowotne. Odeszła niespodziewanie, pozostawiając w każdym z nas pytanie: dlaczego tak szybko? Teologia podsuwa nam jednak tezę, która mówi, że moment odejścia człowieka z tego świata nie jest przypadkowy. Swoją obecnością przekazała nam dużo dobra. Pozostańmy w nadziei, że przeszła do nowego życia spokojnie.

*Koleżanki i koledzy z Katedry Ogrodnictwa
Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu*

Informacje o działalności oddziałów

Kraków

Krakowski Oddział PTNO w 2008 r. zorganizował następujące zebrania naukowe:

- dr Monika Bieniasz - „Co o winnym krzewie wiedzieć warto” - 25.01.2008r.,
- mgr Marek Styczyński - „Wstęp do etnobotaniki” - 12.03.2008r.,
- dr Ewa Hanus-Fajerska - „Cechy wspólne i rozłączne roślin” (czyli... dlaczego warto zostać stypendystą fundacji Dekabanów?) - 22.04. 2008r.,
- dr inż. arch. Krzysztof Wielgus - „O historii techniki w ogrodach” - 23.10.2008r.,
- dr Adam Tofilski - „Bioróżnorodność w ogrodach” - 13.11.2008 r.,
- dr hab. Piotr Siwek - „Piryn i Riła - bułgarskie skarby natury” i mgr Marek Styczyński „Wędrówki po Bułgarii, prezentacja instrumentów muzycznych wykonanych z roślin” - 10.12. 2008r.

Ponadto Krakowski Oddział PTNO zorganizował:

- Warsztaty etnobotaniczne w Popradzkim Parku Krajobrazowym, 16-17 .06. 2008r.,
- Wyjazd przyrodniczo-krajoznawczy do Maramuresz i Transylwanii (Rumunia) 2-6.07.2008r.,
- Warsztaty etnobotaniczne w Pienińskim Parku Narodowym, 10-12 .10. 2008r.

Lublin

W okresie od 1 stycznia do 30 października 2008 roku odbyły się cztery spotkania naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

- 10 marca 2008 - dr hab. Marzena Błażewicz-Woźniak z UP w Lublinie: „Stan zachwaszczenia w agrofitycenozach i jego zmiany”,
 - 11 kwietnia 2008 - dr Anna Krzepiło z Wydziału Nauk Rolniczych w Zamościu: „Oddziaływanie pyretroidów na system antyoksydacyjny komórek”,
 - 18 kwietnia 2008 - Assistant Prof. Dr Elif Ertürk Çandır z Mustafa Kemal University (Turcja): „Status of postharvest sector in Turkey”,
 - 6 czerwca 2008 - prof. Dr Burhan OZKAN z University of Akdeniz, Antalya (Turcja) „Marketing and Supply Chains for Fresh Fruit and Vegetables in Turkey”.
- W dniu 11 kwietnia 2008 r. odbyło się zebranie założycielskie Sekcji Hodowli Roślin, Nasiennictwa i Biotechnologii Lubelskiego Oddziału PTNO. Przewodniczącym Sekcji został wybrany dr hab. Władysław Michałek prof. nadzw. UP, a zastępcą przewodniczącego została dr Marcela Krawiec.

Poznań

Poznański Oddział PTNO zorganizował trzy spotkania naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

- 14 grudnia 2007- dr hab. Roman Hołubowicz, prof. nadzw. i dr inż. Tomasz Bralewski z Katedry Nasiennictwa Ogrodniczego AR w Poznaniu: „Nowe wyzwania dla nasiennictwa ogrodniczego”,
- prof. dr hab. Bogdan Kędzia z Instytutu Roślin i Przetwórstwa Zielarskiego w Poznaniu: „Miody i ich działanie terapeutyczne”,

mgr inż. Aleksandra Czerwińska-Nowak doktorantka z Katedry Warzywnictwa AR w Poznaniu: „Spacerem po zielonej wyspie czyli polskie spojrzenie na Irlandię”.

- 11 lutego 2008 - dr hab. Marek Siwulski z Katedry Warzywnictwa AR w Poznaniu, dr inż. Agnieszka Krzyżmińska z Katedry Roślin Ozdobnych AR w Poznaniu: „Czosnek dla zdrowia, urody i ozdoby”,
- dr inż. Ewa Dankowska i prof. dr hab. Tadeusz Baranowski z Katedry Metod Ochrony Roślin AR w Poznaniu: „Pod niebem Australii - nie tylko kangury i koala”.
- 28 marca 2008 - prof. dr hab. Barbara Politycka z Katedry Fizjologii Roślin AR w Poznaniu: „Harbin (Chiny) - Paryż Orientu i wyspa zesańców Hainan”,
- dr hab. Andrzej Komosa z Katedry Nawożenia Roślin Ogrodniczych AR w Poznaniu: „Aktualna tematyka badań ogrodniczych prezentowana na I Europejskim Sympozjum Ogrodniczym w Wiedniu (2008 r.)”,
- dr inż. Ewa Dankowska i prof. dr hab. Tadeusz Baranowski z Katedry Metod Ochrony Roślin AR w Poznaniu: „Nowa Zelandia - kraina długiego białego obłoku”.

Skierniewice

Skierniewicki Oddział PTNO wspólnie z Zarządem Skierniewickiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego zorganizował kilka spotkań naukowych, na których wygłoszono następujące referaty:

- „Chimery roślin użytkowych w badaniach i praktyce” - dr hab. Małgorzata Podwyszyńska - Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa,
- „Głożyna (*Zizyphus jujuba*) - roślina lecznicza” - dr Dorota Kruczyńska - Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa,
- „Pożyteczny i piękny świat grzybów” - prof. dr hab. Bożena Borkowska - Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa,
- mgr Michał Koniarski przedstawił relację z IV konferencji Naukowo-Technicznej „Zieleń miejska - naturalne bogactwo miasta”, która odbyła się w Toruniu w dniach 9-11 października 2008 r.,
- „Lasy, drzewa i krajobrazy Chin środkowych” - prof. dr hab. Jerzy Tumiłowicz,
- „Hodowla roślin ogrodniczych - Twelfth Eucarpia Symposium on Fruit Breeding and Genetics, Zaragoza, 16-20 September 2007” - zrelacjonował dr Stanisław Pluta.

Członkowie PTNO współuczestniczyli w organizacji Konferencji Naukowej „Postęp w technologii uprawy warzyw cebulowych”, która odbyła się w Instytucie Warzywnictwa w Skierniewicach w dniu 13 listopada.

Szczecin

Szczeciński Oddział PTNO zorganizował w 2008 roku jedno zebranie naukowe i trzy spotkania wyjazdowe.

Pierwsze spotkanie członków PTNO odbyło się 27 marca w gmachu budynku Akademii Rolniczej w Szczecinie. Podczas tego spotkania przedstawiono referat nt. „Uprawa winorośli w województwie zachodniopomorskim”, który wygłosił dr hab. Piotr Chelpiński.

Członkowie uczestniczyli w dwóch wycieczkach: dnia 30 maja na wyspę Uznam i w dniach 2-13 lipca do krajów nadbałtyckich i Sankt Petersburga.

Zarząd Oddziału zorganizował ponadto sesję terenową w Trzcińsku-Zdroju (25 września 2008 roku).

Warszawa

W 2008 r. odbyły się następujące seminaria i spotkania naukowe, zorganizowane przy udziale członków Oddziału Warszawskiego PTNO:

- w marcu odbyło się seminarium naukowe, na którym zaprezentowano problematykę, którą zajmują się doktoranci w Katedrze Roślin Warzywnych i Leczniczych SGGW.

- w dniu 6 czerwca odbyło się seminarium z udziałem prof. Vicente Castell-Zeisinga z Uniwersytetu Politechnicznego w Walencji (Hiszpania). Prof. V. Castell-Zeising wygłosił referat na temat roślin leczniczych uprawianych w rejonie Walencji,

- w dniu 15 sierpnia odbył się otwarty XIV „Dzień Melona” w SGGW, zorganizowany z udziałem członków PTNO przez Katedrę Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin. W spotkaniu uczestniczyło około 50 osób, reprezentujących różne ośrodki naukowe. Jak co roku, zaprezentowano nowe odmiany melonów i innych gatunków warzyw będące wynikiem prac hodowlanych Katedry. Prezentacja była połączona z degustacją melonów i zwiedzaniem Pola Doświadczalnego.

- w dniu 16 października odbył się w Zakładzie Doświadczalnym SGGW w Żelaznej k. Skierniewic XI Ogólno-

polski Dzień Marchwi. W imprezie uczestniczyli członkowie Oddziału Warszawskiego PTNO. W części referatowej przewidziano kilka wystąpień na tematy związane z nowoczesną uprawą marchwi. Następnie odbył się na polu pokaz maszyn i odmian marchwi.

Wrocław

W pierwszym półroczu bieżącego roku zorganizowano 4 spotkania Wrocławskiego Oddziału PTNO:

- w dniu 01 lutego dr hab. Adam Szewczuk wygłosił referat pt. „Sadownicze wrażenia z pobytu w Australii”. Druga część spotkania została poświęcona sprawom organizacyjnym, ustalono plan działania na rok 2008.

- w dniu 14 marca dr Regina Dębicz wygłosiła wykład pt. „Park Keukenhof- największy ogród roślin cebulowych na świecie”, a dr hab. Ireneusz Sosna przedstawił „Wrażenia z podróży po Indiach i Nepalu”.

- w dniu 9 maja odbyło się wyjazdowe spotkanie Oddziału w Stacji Oceny Odmian Roślin Ogrodniczych w Zybyszowie. W pierwszej części spotkania Kierownik Stacji mgr inż. Anna Kamińska wygłosiła referat na temat działalności Stacji. Następnie uczestnicy zwiedzili kolekcję odmian roślin sadowniczych i ozdobnych pod przewodnictwem mgr inż. Piotra Laskowskiego.

- w dniu 13 czerwca wysłuchano dwóch wykładów zaprezentowanych przez dr Cannan Oztokat Kuzucu z Uniwersytetu Rolniczego Canacale Turcja. Tematy referatów brzmiały: „Horticulture in Turkey and Canakkale” i „Organic and conventional growing of tomato”.

Sprawozdania z konferencji, targów, seminariów i spotkań

IV Międzynarodowe Targi Agrotechniki Sadowniczej

W dniach 11-12 stycznia odbyły się w Warszawie IV Międzynarodowe Targi Agrotechniki Sadowniczej połączone z konferencją pod hasłem „Czynniki wpływające na jakość owoców sadowniczych”. W czasie trwania Targów zostały wygłoszone referaty na następujące tematy:

- Sadownicze Centrum Kompetencyjne - nowe możliwości doradztwa sadowniczego: R. Sas.

- Nowe możliwości w zwalczaniu parcha jabłoni. 10 lat praktyki z systemem RIMpro w Holandii: M. Polfliet.

- Mączniak i parch jabłoni nadal groźne w polskich sadach: A. Bielenin, B. Meszka.

- Jak postępować z zarazą ogniową dzisiaj: P. Sobiczewski.

- Zasady nawożenia sadów: P. Wójcik.

- Nawozy o wydłużonym działaniu - nowa jakość w odżywianiu roślin: R. Haendel.

- Preparaty zawierające wyciągi z glonów morskich w nowoczesnej produkcji sadowniczej: R. Lapin.

- Wykorzystanie trzmieli w uprawach polowych: R. Huvermann.

- Jakość jabłek poddanych działaniu 1-MCP w zależności od warunków i długości przechowywania: K. Tomala, M. Woźniak, P. Krzyżanowski, R. Rączka.

- Jak ograniczyć skażenia miejscowe środkami ochrony roślin: R. Hołownicki, G. Doruchowski, A. Godyń, W. Świechowski.

- Optymalne metody zwalczania mszyc w sadach: M. Polfliet.

- Przewidywane zagrożenia upraw sadowniczych przez szkodniki w sezonie wegetacyjnym 2008: R. W. Olszak

- Czy nowe odmiany jabłoni mają szansę na polskim rynku?: D. Kruczyńska.

- Perspektywy uprawy nowych odmian jabłoni kolumnowych: J. de Wit.

- Metody ochrony sadów przed przymrozkami wiosennymi: W. Treder.

- Cięcie na KLIK - nowe możliwości regulowania wzrostu drzew: J. de Wit.

- Krótkopędowe mutanty odmiany Ligol: A.A. Przybyła.

- Nowe polskie wegetatywne podkładki jabłoni: A.A. Przybyła, P. Bielicki, A. Czynczyk.

- Pogląd na nawożenie jabłoni azotem w sadach intensywnych: D. Wrona.

- Wstawki i podkładki z mutantów krótkopędowych jabłoni: C. Piestrzeniewicz.

- Reakcja gruszy na zróżnicowane nawożenie potasem w zależności od odmiany, podkładki i nawadniania: E. Jadczyk-Tobjasz, K. Zygmuntowska.

Dr hab. Marek Gajewski, prof. nadzw.

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Miejsce ogrodnictwa ozdobnego we współczesnej Polsce”

W dniach 29-30.05.2008 roku Pracownia Roślin Ozdobnych i Dendrologii Katedry Ogrodnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu przy współudziale Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych i PAN zorganizowała ogólnopolską konferencję naukową połączoną ze zjazdem katedr jednościennych roślin ozdobnych na temat: „Miejsce ogrodnictwa ozdobnego we współczesnej Polsce”. Jej celem było przedstawienie uczestnikom konferencji (naukowcom z uczelni krajowych, producentom roślin ozdobnych z Dolnego Śląska i przedstawicielom przedsiębiorstw ogrodniczych oraz redaktorom czasopism branżowych (Szkółkarstwo, Hasło Ogrodnicze, Mój Piękny Ogród) najnowszych wyników badań z zakresu szeroko rozumianych roślin ozdobnych, tj. nowoczesnych technologii upraw pod osłonami i w gruncie, szkółkarstwa ozdobnego, nasiennictwa, reprodukcji roślin cebulowych, optymalnych metod rozmnażania wegetatywnego, w tym kultur *in vitro* oraz produkcji sadzonek i rozsady.

Udział w konferencji wzięło 85 osób. Byli to naukowcy ze wszystkich ośrodków naukowych w kraju zajmujących się roślinami ozdobnymi, wśród nich nestorka polskiego kwiaciarstwa prof. dr hab. Krystyna Kukułczanka, producenci roślin ozdobnych z Dolnego Śląska, przedstawiciele przedsiębiorstw ogrodniczych oraz redaktorzy czasopism branżowych (Szkółkarstwo, Hasło Ogrodnicze). W pierwszym dniu konferencji odbyła się sesja referatowa, na której wygłoszonych zostało 9 referatów:

1. dr Katarzyna Wróblewska - Kolekcje roślin ozdobnych Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu,
2. prof. dr hab. Joanna Nowak - Terapia ogrodnicza w krajach Unii Europejskiej,
3. dr Monika Henschke, prof. dr hab. Marek Jerzy - Wpływ wiosennego cięcia pędów na wzrost i kwitnienie okrywowych odmian róż,
4. prof. dr hab. Marek Jerzy, mgr inż. Małgorzata Cieciora, mgr inż. Piotr Zakrzewski - Wpływ barwy światła na rozwijanie pąków kwiatostanowych i trwałość pozbiorną chryzantem uprawianych w doniczkach,
5. prof. dr hab. Anna Bach, dr Dariusz Bałdysiak - Ogrody zagród górskich,

6. dr Jacek Nowak - Wpływ właściwości fizycznych wełny mineralnej na plonowanie róż,

7. dr Anita Schroeter- Zakrzewska, dr Beata Janowska - Wpływ retardantów na jakość diascji różowej (*Diascia barberae* L.) uprawianej w szklarni i w gruncie,

8. dr Krzysztof Wraga. Wpływ podłoża z udziałem kompostu z odpadów roślinnych na wzrost i kwitnienie piątnika lancetowatego (*Pentas lanceolata* (Forssk.) Deflers),

9. prof. dr hab. Małgorzata Zalewska, dr Natalia Miler, dr Dagmara Dąbrowska - Wpływ barwy światła na organogenezę przybyszową *in vitro* u chryzantemy wielkokwiatowej.

W przerwach obrad uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z roślinami ozdobnymi wystawionymi w holu głównym Centrum Naukowo-Dydaktycznego UP przez sponsorów: PPO Siechnice (rośliny balkonowe) i szkółki bylin Byliny-Świerk oraz z produktami firm ogrodniczych: Hortico Sp. z o.o., Yara Sp. z o.o., Agrimpex, firmy handlowej B.W.F. Głównymi sponsorami konferencji były: Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu oraz Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu, część funduszy organizatorzy pozyskali w wyniku konkursu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. Po sesji referatowej uczestnicy zapoznali się z najcenniejszymi obiektami zieleni Wrocławia: Ogrodem Japońskim i Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, w którym odsłonięto jednego z wrocławskich krasnali - Krasnala Ogrodnika. Odsłonięcia dokonał prof. dr hab. Mieczysław Czekalski. W drugim dniu konferencji uczestnicy zwiedzili Panoramę Raclawicką oraz Ogrody Biskupie, główną atrakcją było jednak zwiedzanie Arboretum w Wojsławicach, po których oprowadzili i serdecznie ugościli uczestników Dyrektor Ogrodu Botanicznego prof. dr hab. Tomasz Nowak oraz pani Hanna Grzeszczak-Nowak, inspektor Arboretum. Szczegółowo zapoznano gości z Narodową Kolekcją Roślin Wrzosowatych. Najwięcej emocji wzbudziły, jak zwykle, pięknie kwitnące różaneczniki i azalie.

Dr Regina Dębicz, dr Katarzyna Wróblewska,
dr Przemysław Bąbelski

XV Międzynarodowa Konferencja Szparagowa

Międzynarodowa Konferencja Szparagowa, organizowana corocznie w Nowym Tomyślu przez Katedrę Warzywnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Polski Związek Producentów Szparaga w Poznaniu oraz Urząd Miasta i Gminy w Nowym Tomyślu, odbyła się w tym roku 21 czerwca, już po raz piętnasty.

Prelegentami byli przedstawiciele kilku krajów: Niemiec, Włoch, Grecji i Polski. Tematyka konferencji dotyczyła między innymi uprawy szparaga zielonego i doboru najlepszej odmiany, ekologicznego i konwencjonalnego sposobu uprawy, zachowania świeżości zebranych wypustek jak również pozyskiwania pracowników do zbioru.

Posprzętne traktowanie szparaga bielonego i zielonego było tematem referatu dr. Anastasiosa Siomosa z Uniwersytetu w Salonikach. Omówił on procesy zachodzące w wypustkach w pierwszych godzinach po zbiorze, pro-

wadzące do szybkiego pogarszania się ich jakości i utraty świeżości. Są to zmiany, w wyniku których następuje zdrewnienie, utrata wody, węglowodanów, białek, witamin i smaku, a także zmiana barwy wskutek syntezy antocyjanu w białych wypustkach lub utraty chlorofilu w zielonych. Dla utrzymania wysokiej jakości szparagów należy zapewnić im odpowiednio niską temperaturę począwszy od momentu zebrania na polu aż do dostarczenia produktu konsumentowi. Szparagi po zbiorze powinny być jak najszybciej schłodzone lodowatą wodą i umieszczone w chłodni. Należy je przechowywać w temperaturze 0-2°C. Zachowanie dobrej jakości może ułatwić opakowanie szparagów w folię półprzepuszczalną (MPA - ze zmodyfikowaną atmosferą).

Niemcy są czwartym krajem pod względem produkcji szparaga w świecie, po Chinach, Peru i USA. Produkcja

szparaga w Niemczech wynosiła w 2007 roku 94 tys. ton. Od roku 2003 wzrosła liczba szparagarni ekologicznych, jak podał inż. Ralf Grosse-Dankbar, który porównał ekologiczny i konwencjonalny sposób uprawy szparaga. Obecnie plantacje ekologiczne zajmują w Niemczech powierzchnię 2000 ha, z czego 700 ha w Północnej Nadrenii Westfalii. Prowadzone są one zgodnie z przepisami UE i muszą posiadać certyfikat. Na plantacjach takich można stosować obornik i gnojowicę, natomiast do ochrony roślin jedynie preparaty siarkowe i miedziowe. Bardzo ważne są zdrowe i odporne odmiany oraz duża odległość między rzędami. W porównaniu z konwencjonalną uprawą dużo jest problemów ze szkodnikami oraz z chorobami, zwłaszcza w deszczowe lata. Prelegent zwrócił także uwagę na trudność w sprzedaży droższego szparaga z upraw ekologicznych.

Kolejny wykładowca, dr Agostino Falavigna z Instytutu Badawczego Warzywnictwa w Montanaso Lombardio Lodi we Włoszech, przedstawił zagadnienie uprawy szparaga zielonego i przydatnych do niej odmian. Zainteresowanie zielonym szparagiem wzrasta, szczególnie w krajach produkujących dotychczas tylko bielone wypustki. Odmiany polecane do uprawy na bielone wypustki nie zawsze są odpowiednie do uprawy na zielone wypustki. Odmiany przydatne powinny charakteryzować się wysokim plonowaniem i odpornością na choroby. Nie powinny natomiast mieć skłonności do zbyt szybkiego rozluźniania się główek. Omówione zostały także zalety prowadzenia uprawy szparaga na zielone wypustki.

Uzupełnieniem pierwszego wykładu było wystąpienie inż. Thomasa Hermelera z Niemiec, który zapoznał uczestników konferencji z nowoczesnym przygotowaniem szparagów do sprzedaży. Rozpoczyna się ono już na polu, gdzie zebrane wypustki są odpowiednio traktowane, np. zabezpieczone przed światłem w zamykanych skrzynkach. Po zwiezieniu do sortowni są one wstępnie myte i schładzane szokowo przez moczenie lub spryskiwanie wodą lodowatą o temperaturze 1-2°C. W ten sposób w ciągu pierwszych 20 minut można schłodzić je o 20°C. Nowoczesna maszyna wyposażona w kamerę fotograficzną o wysokiej rozdzielczości pozwala na sortowanie dużej liczby wypustek w krótkim czasie. Są one też przycinane do odpowiedniej długości oraz dokładnie myte.

W ostatnich latach dużym problemem dla producentów szparaga w naszym kraju jest pozyskanie pracowników do zbioru wypustek. Możliwości i problemy związane z zatrudnianiem pracowników z zagranicy do zbioru omówiła mgr inż. Elwira Reus z Nowej Soli. Zgodnie z ustawą z roku 2004 oraz rozporządze-

niem z 2008 roku pracę bez zezwolenia mogą w Polsce podjąć obywatele z Białorusi, Rosji i Ukrainy w okresie do 6 miesięcy. Zatrudnienie obywateli UE nie wiąże się z koniecznością ich rejestracji, jednak sytuacja ekonomiczno-gospodarcza w kraju sprawia, że nie jesteśmy atrakcyjnym rynkiem pracy.

Aktualne zagadnienia produkcji szparaga w Polsce i Europie były tematem referatu prof. dr hab. Mikołaja Knafliewskiego z Katedry Warzywnictwa UP w Poznaniu. W 2007 roku zbiory wypustek szparaga w Polsce wyniosły około 3,5 tys. ton. Wielkość eksportu szparaga świeżego nie uległa większym zmianom w stosunku do roku ubiegłego i wyniosła według oficjalnych danych około 1,3 tys. ton, z czego 70% wyeksportowano do Niemiec, resztę do Holandii, Belgii i innych krajów. Prelegent przedstawił także wyniki przeprowadzonej w Katedrze Warzywnictwa oceny plonu 28 odmian szparaga w uprawie na zielone wypustki. W dalszej części omówione zostały przyczyny i sposoby zapobiegania najczęściej występującym wadom jakościowym wypustek, takim jak sparcenie, skrzywienie, ordzawienie, rozluźnienie główki, czerwienienie wypustek, zbyt mała lub zbyt duża ich średnica. Kolejnym tematem przedstawionym przez profesora były zagadnienia poruszane na VII Europejskim Sympozjum Szparagowym Euroasper 2008, które w lutym odbyło się w Holandii. Najważniejszą tendencją w produkcji szparaga jest wcześniejsze rozpoczęcie sezonu. Jest to możliwe dzięki przykrywaniu szparagarni folią oraz stosowaniu dodatkowo coraz powszechniej niskich tunelików foliowych, jak również poprzez ogrzewanie gleby. Zabiegi takie pozwalają rozpocząć sezon szparagowy co najmniej o miesiąc wcześniej. Na Sympozjum zwracano także uwagę na rosnące zainteresowanie szparagiem zielonym, zmniejszającą się liczbę plantacji na rzecz wzrostu powierzchni pojedynczych plantacji, rosnące średnie plony. Poruszono również zagadnienia standardów jakościowych, jak też możliwości uzyskania dużych środków z UE na promocję szparagów.

Jubileuszową piętnastą konferencję uświetnił występ zespołu „Łany” z naszej Uczelni, który zaprezentował tańce i pieśni z różnych regionów Polski.

W przerwie konferencji można było nabyć prasę fachową, zapoznać się z ofertą reklamową oraz zasięgnąć opinii ekspertów.

Mgr Anna Zaworska

Konferencja Naukowa „Prozdrowotna produkcja roślin warzywnych i zielarskich”

Konferencję Naukową „Prozdrowotna produkcja roślin warzywnych i zielarskich” 26-27 czerwca zorganizowała Katedra Ogrodnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w której uczestniczyło 70 osób.

Celem konferencji była wymiana osiągnięć naukowych dotyczących proekologicznej produkcji warzyw i roślin zielarskich z uwzględnieniem jakości surowców roślinnych i ochrony środowiska.

W konferencji uczestniczyło wielu czołowych specjalistów z dziedziny warzywnictwa i roślin zielarskich z całej Polski. Prace zgłoszone na konferencję dotyczyły rozwiązania wielu problemów ważnych dla nauki i praktyki warzywniczej oraz zielarskiej.

W trakcie konferencji, tj. 26 czerwca 2008 r., odbyła się sesja plenarna i posterowa, a 27 czerwca panel wyjazdowy. Zostały wygłoszone 3 referaty wiodące i zaprezentowano 53 postery, w których przedstawiono wyniki badań prowadzonych w poszczególnych ośrodkach naukowych.

W konferencji uczestniczyli pracownicy naukowcy z zakresu warzywnictwa i zielarstwa ze: Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu,

Akademii Podlaskiej w Siedlcach, Akademii Rolniczej w Szczecinie, Instytutu Warzywnictwa w Skierniewicach, Instytutu Roślin i Przetworów Zielarskich w Poznaniu, Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu. Oryginalne prace naukowe zgłoszone na konferencję zostały opublikowa-

ne w Zeszytach Problemowych Postępów Nauk Rolniczych nr 527, „Prozdrowotna produkcja roślin warzywnych i zielarskich” oraz w Journal of Elementology Vol.13, No.2.

Komitet Organizacyjny

„XI Dzień Otwarty w Sadzie Doświadczalnym SGGW w Wilanowie”

W dniu 7 września odbyło się ogólnopolskie spotkanie zorganizowane przez Katedrę Sadownictwa i Przyrodniczych Podstaw Ogrodnictwa, z udziałem członków PTNO, pod nazwą „XI Dzień Otwarty w Sadzie Doświadczalnym SGGW w Wilanowie”. Spotkanie było połączone z konferencją pt. „Czynniki wpływające na plonowanie i jakość owoców roślin sadowniczych”. Spotkanie odbyło się na terenie Pola Doświadczalnego Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu w Warszawie-Wilanowie. Uczestniczyło w nim około 1000 osób, głównie producentów-sadowników. Uczestnicy zwiedzili sad doświadczalny i obiekty Katedry, w tym nowoczesną chłodnię z kontrolowaną atmosferą. Zapoznali się również z doświadczeniami prowadzonymi w sadzie. W spotkaniu uczestniczyły również firmy z branży sadowniczej. W części referatowej zaprezentowano następujące doniesienia:

- Warunki przechowywania jabłek 'Idared' i 'Sampion': K. Tomala, M. Woźniak, M. Kamiński, R. Dziuban.
- Etylen a trwałość przechowalnicza jabłek : K. Tomala, M. Woźniak, U. Grzymała, M. Stępniewska.
- Wybrane zagadnienia hodowli podkładek jabłoni: C. Piestrzeniewicz.
- Odmiany-mutanty w sadownictwie: A.A. Przybyła, K. Bokszczanin.
- Wzrost i plonowanie oraz wytrzymałość na przymrozki 9 odmian wiśni w różnym wieku, w warunkach centralnej Polski: E. Szpadzik, M. Matulka, E. Jadczuk-Tobjasz.
- Brytyjski rynek jabłek - uwarunkowania globalne i lokalne: M. Hermanowicz, K. Tomala.
- Aktinidia - alternatywna roślina dla mniejszych plantacji: T. Krupa, P. Latocha.

Dr hab. Marek Gajewski, prof. nadzw.

VII Seminarium Naukowo-Wdrożeniowe „Dyniowate - dla zdrowia”

W dniu 26 września odbyło się w SGGW VII Seminarium Naukowo-Wdrożeniowe „Dyniowate - dla zdrowia”, zorganizowane, z udziałem członków PTNO, przez Katedrę Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin SGGW. W spotkaniu uczestniczyło około 50 osób z różnych ośrodków naukowych oraz producenci warzyw. Podobnie jak w ubiegłym roku, zaprezentowano rozmaite odmiany dyni zwyczajnej i dyni olbrzymiej. Przedstawiono również wyniki najnowszych badań nad dynią, prowadzone w SGGW. Mgr A. Szydłowska przedstawiła referat „Nowe możliwości wykorzystania mięż-

szu dyni olbrzymiej w przetwórstwie”. Mgr A. Pękosławska przedstawiła referat „Odwadnianie osmotyczne jako możliwość wstępnego utrwalania warzyw na przykładzie dyni olbrzymiej”. Uczestnicy mieli możliwość degustacji rozmaitych potraw z dyni, oraz zwiedzenia pola doświadczalnego z kolekcją prezentującą bioróżnorodność roślin dyniowatych. Pracownicy Katedry Roślin Ozdobnych przygotowali ciekawe kompozycje florystyczne z roślinami dyniowatymi.

Dr hab. Marek Gajewski, prof. nadzw.

Czas roślin wrzosowatych

Mianem roślin wrzosowatych określane są gatunki należące do rzędu wrzosowców (Ericales) lub równoważnie zamiennie - do rzędu dwurożnych (Bicornes). Nazwa dwurożne pochodzi od rożkowatych wyrostków, znajdujących się na pylnikach większości omawianych roślin (łac. *corn* = rożek). Do rzędu wrzosowców należy około 4000 gatunków roślin, zamieszkujących strefę umiarkowaną i o klimacie wilgotnym oraz pojedynczo strefę arktyczną i tropikalną. W strefie umiarkowanej w skład rzędu wrzosowców wchodzi rodziny: wrzosowatych (Ericaceae), bażynowatych (Empetraceae), gruszyczkowatych (Pyrolaceae) i korzeniówkowatych (Monotropaceae). Różna liczba gatunków roślin należących do wymienionych rodzin występuje naturalnie w Polsce. Rośliny

z rodziny Epacridaceae, nazywane australijskimi wrzosami, występują masowo na ubogich, piaszczystych glebach Australii, Nowej Zelandii i na niektórych wyspach Pacyfiku.

Do najważniejszej rodziny wrzosowatych (Ericaceae), dostarczającej najwięcej roślin ozdobnych, należy około 3500 gatunków. Dominującymi formami wzrostowymi są krzewinki i krzewy, drzew jest mało. Liście tych roślin są pojedyncze, czyli o blaszce niepodzielnej, na ogół drobne, igielkowate, zawsze zielone (zimozielone) lub opadające przed zimą. Kwiaty u większości gatunków są promieniste, zróżnicowane na kielich i koronę, a ta ostatnia jest przeważnie zrosłopłatkowa. Różnią się wielkością, barwą i porą kwitnienia. Wspólną cechą jest obfitość kwiatów.

Naturalnie rosną na glebach o odczynie silnie kwaśnym lub kwaśnym, pH 3,5-5,5. Jeśli sporadycznie spotykane są w górach na skałach wapniowych lub serpentynowych, to korzenie ich nie rozwijają się wcale w skale, lecz w substancji organicznej (humusie), którą „same sobie produkują” z opadłych liści, pędów, kwiatów i owoców oraz innych szczątków organicznych nanoszonych przez wiatr. Jest to możliwe, ponieważ korzenia się bardzo płytko i mają na stanowiskach naturalnych skromne wymagania pokarmowe (są to rośliny oligotroficzne o niezwykle ekonomicznym metabolizmie). Wspomagają je w trudnych warunkach troficznych grzyby, tworzące z ich korzeniami mikoryzę, dzięki czemu otrzymują niezbędne ilości składników mineralnych, zwłaszcza azotu i fosforu. Oprócz zjawiska mikoryzy charakteryzują je jeszcze inne specyficzne właściwości. Przytaczam tylko ich powinowactwo z glinem. Na przykład różaneczniki: jawański (*Rhododendron javanicum*), malajski (*R. malayanum*) i tępolistny (*R. retusum*), *Vaccinium varingiifolium* i golteria białoowocowa (*Gaultheria leucocarpa*) - przedstawiciele wysokogórskiej flory Jawy - rosły razem z niektórymi gatunkami paproci na brzegach solfatarów, czyli siedlisk zawierających bardzo duże ilości siarki i glinu. Minerale ze starego solfataru wulkanu Idjen zawierał 55,7 procent siarczanu glinu $Al_2(SO_4)_3$. W 1 dm³ wody z tego solfataru było 47,734g SO₄. Temperatura podłoża na brzegu solfataru, w sąsiedztwie systemów korzeniowych roślin, dochodziła do 75°C. Na korzeniach wytwarzała się gruba warstwa korka, chroniąca je przed przegrzaniem. pH solfataru Salaka wynosiło 1,0! Tymczasem wiadomo, że rośliny kwiatowe nie znoszą już pH 3,0. Wykazano, że rośliny zespołu solfatarowego chronią się przed szkodliwym oddziaływaniem siarki pobieraniem glinu. W popiele niektórych występujących tam roślin oznaczono aż 68 procent tlenku glinu Al₂O₃. W suchej masie rocznych liści azjatyckich gatunków różaneczników - *R. pachytrichum* i *R. brachycarpum*, uprawianych w Polsce, zawartość glinu wynosiła odpowiednio 0,1063 i 0,1035 procent. Składnik ten znajdował się u nich na piątym miejscu w szeregu ilościowym pierwiastków, za azotem (1,26 i 1,24% s.m.), wapniem (0,81 i 0,72% s.m.), potasem (0,34 i 0,62% s.m.) i magnezem (0,224 i 0,186% s.m.), a przed manganem, fosforem, żelazem, cynkiem, miedzią i molibdenem. Najlepiej rosnące w pojemnikach rośliny *Rhododendron* 'Vulcan' w suchej masie liści zawierały 0,0106% glinu. Tak duża ilość glinu byłaby szkodliwa dla zdecydowanej większości gatunków roślin uprawnych. Dla nich najbardziej odpowiedni poziom glinu wynosi od 0,00005-0,0005% s.m. Rola glinu w życiu roślin jest bardzo złożona, dlatego nie będę jej tutaj bliżej rozpatrywał. Dodam jedynie, że toksyczne oddziaływanie glinu polega między innymi na uszkodzeniu stożków wzrostu korzeni, przez co tworzy się system korzeniowy zwarty o licznych korzeniach bocznych, przerastających intensywnie, lecz niewielką objętość gleby. Prawdopodobnie dlatego rośliny wrzosowate rozwijają taki typ systemu korzeniowego, który Šennikov nazwał intensywnym.

Duża liczba gatunków i odmian roślin wrzosowatych sprawia, iż mają one rozmaite zastosowanie. Znane są jednak przede wszystkim jako rośliny ozdobne, a w mniejszym stopniu jako użytkowe. O ich wartości ozdobnej w głównej mierze decydują kwiaty zebrane w mniej lub bardziej okazałe kwiatostany. W Polsce ozdobne rośliny wrzosowate, tj. krzewy i krzewinki, uprawiane są przeważ-

nie w gruncie (po krakowsku w polu) i służą do dekoracji ogrodów, parków i innych rodzajów terenów zieleni. Obecnie zaczyna się zwracać coraz większą uwagę na ekspozowanie ich w doniczkach i innych pojemnikach. W takiej formie służą do dekoracji balkonów, tarasów, werand, grobów, chłodnych wnętrz i innych obiektów. Liczne rośliny wrzosowate mają właściwości lecznicze, allelopatyczne, znajdują zastosowanie w technice, i uprawiane są dla pozyskania wartościowych owoców. Jadalnych owoców dostarczają przede wszystkim: borówka wysoka (*Vaccinium corymbosum*), żurawina wielkoowocowa (*Vaccinium macrocarpon*) i borówka brusznica (*Vaccinium vitis-idaea*).

Ozdobne rośliny wrzosowate produkowano w Polsce od dawna. Było ich jednak mało i pod względem ilościowym oraz jakościowym produkcja ta nigdzie nie była ujęta. Do popularyzacji roślin wrzosowatych - w moim odczuciu - w dużym, a być może w decydującym stopniu przyczyniło się założenie w 1984 roku Grupy „Rośliny Wrzosowate”. Grupa ta łączy pracowników naukowych, producentów i miłośników roślin wrzosowatych. Działalność grupy skupia się wokół badań naukowych, doświadczeń praktycznych szkółkarzy, organizuje seminaria oraz wydaje rocznik *Erica Polonica*. Zdecydowana większość naszych producentów roślin wrzosowatych to członkowie tej Grupy. Członkowie Grupy są autorami licznych publikacji naukowych i popularnonaukowych w czasopiśmie fachowych. Od lektury tych artykułów rozpoczynali działalność praktyczną wszyscy dzisiejsi producenci roślin wrzosowatych.

W Polsce, w 2000 roku, udokumentowana liczba szkółek roślin ozdobnych wynosiła około 740. Z tej liczby około 80 szkółek produkowało rośliny wrzosowate. Asortyment gatunków, zwłaszcza odmian wynosił około 300, czyli był całkiem pokaźny. Różaneczników było około 210 taksonów (gatunki i odmiany), wrzósów około 60 odmian, a reszta to pozostałe gatunki i ich odmiany. We wszystkich polskich szkółkach w 2000 roku produkcję towarową wrzósów i wrzosców szacowano na 2,3 mln roślin, a różaneczników na 1,7 miliona. Łączną wartość produkcji roślin wrzosowatych wyceniono na 30 mln złotych (Marosz 2002).

Większość produkowanych roślin wrzosowatych sprzedawana jest na rynku krajowym, ale eksport także rośnie. Jednak jeszcze szybciej wzrosła w latach 1989-2000 wartość importu tych roślin, z 0,5 mln złotych w 1995 roku do 2,5 mln złotych w 1999 roku. Rosnąca wartość importu świadczy o dużym zapotrzebowaniu na te rośliny na rynku krajowym. Niektórymi asortymentami roślin wrzosowatych, np. dużymi różanecznikami w pojemnikach, są zainteresowani bogatsi klienci w kraju oraz kupcy z Rosji i krajów byłego Związku Radzieckiego. Warto więc zwiększyć ich produkcję (Marosz 2002).

Z badań ankietowych wykonanych w 23 szkółkach wynika, że tzw. materiał wyjściowy omawianych roślin do dalszej ich produkcji pochodzi z własnego rozmnażania lub jest kupowany w kraju. Żadne z ankietowanych gospodarstw nie zaopatrywało się w młode rośliny za granicą (Muras 2003). Wrzósy i wrzoscie rozmnażane są w dalszym ciągu za pomocą rozmaicie ukształtowanych sadzonek pędowych, a w reprodukcji różaneczników i kalmii coraz większy udział mają kultury *in vitro*. Polscy szkółkarze produkują ozdobne rośliny wrzosowate nowoczesnie. Stale poszukują udoskonaleń technicznych i technologicz-

nych. W niektórych szkółkach produkcja upodobniona jest do przemysłowej.

Oprócz podstawowego asortymentu, jaki stanowią różneczniki, wrzosy i wrzośce, produkowane są coraz częściej inne gatunki i ich odmiany. Szkółki oferują już odmiany kalmii szerokolistnej (*Kalmia latifolia*) i wąskolistnej (*K. angustifolia*), pierisa japońskiego (*Pieris japonica*) i kwiecistego (*P. floribunda*), dabeccji kantabryjskiej (*Daboecia cantabrica*), kiścienia wawrzynowego (*Leucothoë fontanesiana*), golterii rozeslanej (*Gaultheria procumbens*), mącznicy lecarskiej (*Arctostaphylos uva-ursi*), borówki brusznicy (*Vaccinium vitis-idaea*) i modrzewnicy pospolitej (*Andromeda polifolia*). W niektórych szkółkach można już nabyć bagno pospolite (*Ledum palustre*) i kasjopeję czworograniastą (*Cassiope tetragona*).

W najbliższej przyszłości warto zwrócić uwagę na podjęcie produkcji roślin spoza rodziny wrzosowatych, w tym także rodzimych. Na odkrycie oczekują m.in. bażyna czarna (*Empetrum nigrum*) i obupciowa (*E. hermaphroditum*), gruszycznik jednokwiatowy (*Moneses uniflora*), pomocnik baldaszkowaty (*Chimaphila umbellata*) i gruszyczki (*Pyrola sp. div.*).

W zachodniej Europie na dużą skalę, wykorzystuje się rośliny wrzosowate w doniczkach i innych pojemnikach, do dekoracji grobów, świątyń i wnętrz o różnym przeznaczeniu. Do tych celów służą przede wszystkim azalie doniczkowe (*Rhododendron Simsii-Hybridum*) i wrzosiec delikatny (*Erica gracilis*), pochodzący z południowej Afryki. W samych tylko Niemczech roczna produkcja wrzośca delikatnego wynosi około 60 mln roślin w doniczkach. Produkcję tych pięknych roślin ozdobnych warto uruchomić także w naszym kraju. Odmiany wrzosu pospolitego i kilku gatun-

ków wrzośców w doniczkach, również u nas dostępne są w coraz większych ilościach.

Na uruchomienie produkcji w doniczkach z przeznaczeniem do dekoracji wnętrz, zasługują gatunki wrzośców występujące w południowej Afryce. Jest ich około 640. Dotychczas w niewielkich ilościach pojawiają się na rynku, zwłaszcza w Niemczech: *Erica caffra* - kwiaty białe z żółtawym połyskiem; *E. hiemalis* - kwiaty czerwone z białawym odcieniem; *E. ventricosa* - kwiaty różowoczerwone, gwiazdkowato ułożone; *E. taxifolia* - kwiaty lila; *E. curviflora* - kwiaty czerwone, pomarańczowe lub żółte; *E. peziza* - kwiaty purpurowoczerwone; *E. baccans* - kwiaty różowe; *E. coccinea* - kwiaty szkarłatne. Kwiaty niektórych z wymienionych gatunków mają długość przeszło 20 mm. Uwagę warto zwrócić również na następujące gatunki: *Erica axilliflora*, *E. blanda*, *E. buccinaeformis*, *E. calcareophila*, *E. canaliculata*, *E. cerinthoides*, *E. conspicua*, *E. cylindrica*, *E. densiflora*, *E. formosa*, *E. grandiflora*, *E. mammosa*, *E. patersonia*, *E. persoluta*, *E. perspicua*, *E. vestita*, *E. xwillmorei*, *E. versicolor*, *E. regia* i wiele innych. Do ogrodów zimowych odpowiedni jest również wrzosiec drzewiasty (*Erica arborea*), pochodzący m.in. z Wysp Kanaryjskich.

Kto pierwszy podejmie produkcję wymienionych wrzośców, ten będzie bliższy osiągnięcia sukcesu. Zasłużona moda na ozdobne rośliny wrzosowate trwa, czyli nastał ich czas! Niech trwa jak najdłużej! Warto zatem sięgnąć po nową książkę pt. „Wrzosy, wrzośce i inne rośliny wrzosowate”, wydaną przez PWRiL - Oddział w Poznaniu w 2008 r., ss.236 + 49 barwnych fotografii i 48 rycin, autorstwa niżej podpisanego.

Prof. dr hab. Mieczysław Czekalski
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Informacje

Decyzją Zarządu Głównego PTNO został powołany w dniu 25 czerwca nowy Oddział Towarzystwa w Olsztynie. W dniu 2 lipca 2008 roku podczas inauguracyjnego zebrania Oddziału wybrano jego władze w składzie: przewodniczący - dr hab. Jan Kopytowski, prof. nadzw., sekretarz - dr

inż. Urszula Puczel, skarbnik - dr inż. Łucja Michalik, członkowie - prof. dr hab. Brygida Wróblewska - Wierzbicka i prof. dr hab. Zdzisław Kawecki.

Planowane konferencje

- Krakowski Oddział PTNO i Wydział Ogrodniczy UR w Krakowie zapraszają do udziału w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. "Ogrodnictwo jutra - wyzwania i zagrożenia", która odbędzie się w Krakowie w dniach 10-11.09.2009 r. Informacje na stronie: www.ptno.ogr.ar.krakow.pl,

- Ogólnopolska Konferencja Naukowa połączona ze spotkaniem Katedr Jednoimiennych pt. „Rola nowych technologii w produkcji warzyw wysokiej jakości”, 18 -19 czerwca 2009 r., Instytut Warzywnictwa im. Emila Chroboczka

w Skierniewicach. Bliższe informacje na stronie: upow@inwarz.skierniewice.pl

- Konferencja Naukowa pt. „Proekologiczna produkcja sadownicza z uwzględnieniem roślin mniej znanych”, 25-26 czerwca 2009 r., Katedra Ogrodnictwa UW-M w Olsztynie.

- XVI Międzynarodowa Konferencja Szparagowa, Nowy Tomyśl, 10 marca 2009 r. Informacje na stronie: zaworska@up.poznan.pl

Redakcja:

Prof. dr hab. Mieczysław Czekalski
Prof. dr hab. Mikołaj Knaflewski
Dr hab. Elżbieta Kozik (redaktor naczelna)

Adres Redakcji:

Katedra Nawożenia Roślin Ogrodniczych
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
60-198 Poznań, ul. Zgorzelecka 4
tel. (0-61) 846 63 07, tel./fax (0-61) 846 63 05